

LATVIJAS VIRZĪBA NO MONOCENTRISKAS UZ POLICENTRISKU ATTĪSTĪBU

THE DIRECTION OF LATVIA FROM MONOCENTRIC TO POLYCENTRIC DEVELOPMENT

Inese HAITE

Mg.sc.soc.

Daugavpils Universitāte

Vienības iela 13, Daugavpils, LV 5401, Latvija

e-pasts: inese.haite@rezekne.lv

Abstract. The economic constraints of Latvia have been connected with the unstable development of regions and city nets. The state territory characterizes the peculiarity of monocentric territory. In territories, which are located outside the monocentric place of action, the problems of economic development are main reasons for social and physical problems. The complex nature of these problems demands integrated, locally based approach for the development of cities and regions, as well as for the solution of problems mentioned above. Latvia has started the process directed towards the polycentric development of its territory. For a successful development of cities and attraction of European Union funds Latvia has worked out the city policy with the help of which the government seeks a solution for the development of cities and the means for solution of problems. During the research the author clarifies the interconnection between the defined economic variables; they are consolidated and therefore it can help to gain opinion on current synthesis of regional division in Latvia.

Keywords: monocentric and polycentric development, territory clusters.

Ievads

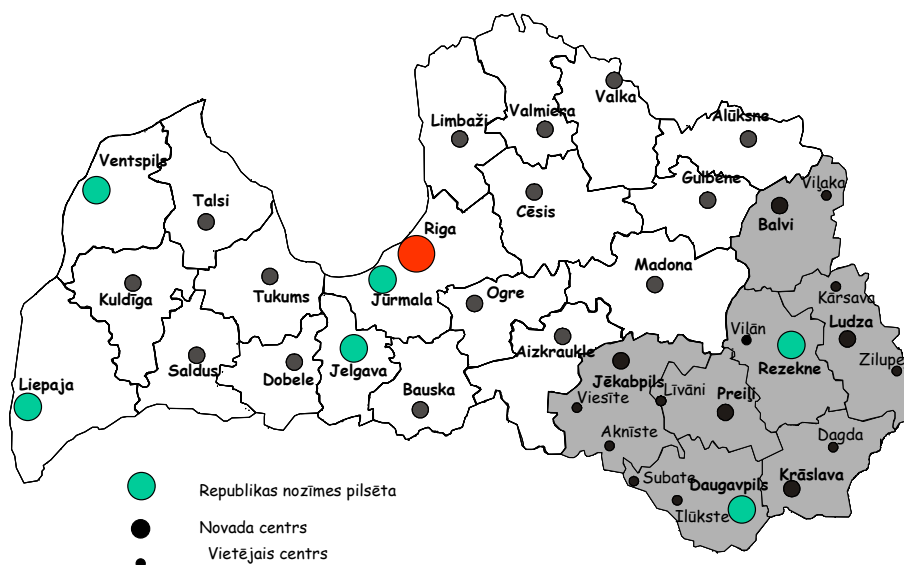
Pētījuma aktualitāte. Lai izvērtētu Latvijas ekonomisko centru (pilsētu) attīstības tendences ilgtermiņā policentriskās plānošanas kontekstā, ir jāveic pētījums, kura ietvaros tiks noskaidrotas Latvijas reģionālā iedalījuma sintēzes kopsakarības. Pētījuma laika periods: 2002. -2010. gadi.

Raksta mērķis ir izpētīt monocentriskās un policentriskās attīstības jēdzienus un novērtēt Latvijas valsts reģionālo iedalījuma sintēzi. Raksta uzdevumi ir izprasts Latvijas monocentriskās attīstības jēdziena būtību, policentriskās attīstības juridisko un finansiālo aspektu, veikt patstāvīgu pētījumu par Latvijas reģionālā iedalījuma sintēzi - sadalījumu klasteros. Raksta izstrādes gaitā ir pielietotas monogrāfiskās, salīdzinājuma, loģiski konstruktīvā, zinātniskās sintēzes un klāsteranalīzes metodes.

1. Latvija – monocentriskas attīstības valsts

Ar jēdzienu “*monocentrisks*” apzīmē apdzīvotu aglomerāciju ar vienu centru, respektīvi - tas ir apdzīvojums, kurā dominē viens centrs. Latvija ir monocentrisks apdzīvojums ar spēcīga galvenā centra - Rīgas - lielu īpatsvaru kopējā ekonomiskajā sistēmā. Vienlaikus Latvijā pastāv plašs, samērā vienmērīgi izvietots pilsētu tīkls, kuru potenciāls nav pienācīgi izmantots.

Latgales plānošanas reģions (1. attēlā - tonēts pelēkā krāsā), pamatojoties uz pieejamo statistisko ekonomisko rādītāju analīzi, ir rindojams pēdējā attīstības pozīcijā Latvijas teritorijā. Joprojām Latvijas ekonomikā pastāv attīstību ierobežojoši faktori, kas kavē ekonomisko attīstību. Latvijas ekonomiku raksturo zems kvalificēta darbaspēka izmantošanas līmenis un produkcijas ražošana ar mazu pievienoto vērtību. Šāds modelis nespēj nodrošināt pietiekamus ienākumus uzkrājumu, investīciju veidošanai un dinamiskus ekonomikas attīstības tempus, tātad - tas neveicina augstas labklājības sasniegšanu nākotnē. Situāciju ir pasliktinājusi ekonomiskā krīze.

1. attēls. Pilsētu tīkls Latvijā 2010. gadā

Būtiskākais attīstības novērtēšanas rādītājs ir iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju, kas raksturo valsts ekonomiskās attīstības līmeni. Rādītāji ataino vairāku gadu laikā radušos situāciju Latvijā, kad salīdzinot ar pārējiem plānošanas reģioniem, Latgales reģiona iekšzemes kopprodukts sastādīja tikai 30-35 % no augstākā rādītāja (Rīgas reģiona) īpatsvara (1. tab.). Tas savukārt, norāda uz būtiskām reģionālām atšķirībām visā Latvijas teritorijā.

Iekšzemes kopprodukts uz 1 iedzīvotāju Latvijas plānošanas reģionos
2002.–2007. gadā, faktiskajās cenās, % pret vidējo rādītāju valstī

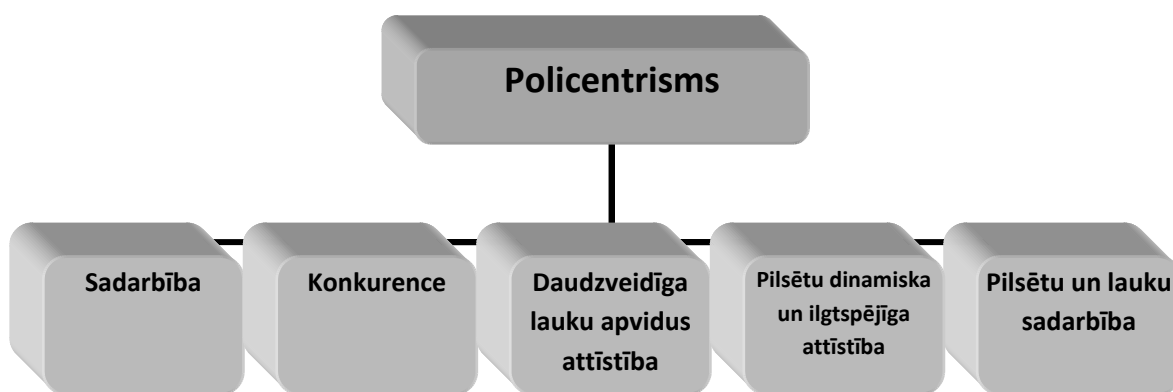
Plānošanas reģioni	Periods					
	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Rīgas reģions	143,9	140,3	143,0	143,6	148,3	171,9
t.sk. Rīga	181,6	177,2	183,3	180,8	190,1	-
Vidzemes reģions	57,9	59,9	59,6	58,7	53,9	63,8
Kurzemes reģions	82,9	87,8	88,4	79,3	69,5	76,7
Zemgales reģions	55,7	57,3	51,7	55,7	54,0	64,0
Latgales reģions	48,3	51,6	46,5	48,6	45,8	53,5

Avots: autores apkopojums un aprēķins, izmantojot LR Centrālās statistikas datus, 2010 (11.)

Esošie atšķirīgie reģionālās attīstības līmeņi negatīvi ietekmē attīstības tempus. Latvijā nav teritoriju, kurās vispār nav attīstības iespēju, taču ir liela progresa atšķirība esošajā šodienas situācijā. Latvijā eksistē reģionu sociālekonomiskās atšķirības – dabas un kultūrvides nianse, atšķirības tradīcijās un ekonomiskajā aktivitātē, ienākumu dažādība. Reģionu attīstība ir nelīdzsvarota, netiek izmantotas vietējās priekšrocības. Latvija ir kļuvusi par izteikti monocentrisku valsti ar sadrumstalotu administratīvi teritoriālo sistēmu.

2. Policentriskās attīstības juridiskais pamatojums

Ar jēdzienu “*policentrisks*” – apzīmē apdzīvotu aglomerāciju ar daudziem centriem. Tas ir apdzīvojums, kur pastāv vairāki līdzvērtīgi vai arī viens otru papildinoši centri. Virziens “Reģionu policentriskā attīstība” ir viena no pamatnostādņēm Eiropas Telpiskās Attīstības Perspektīvā iekļautajiem reģioniem. Pilsētu politika nav Eiropas Savienības tiešā kompetencē, tomēr Eiropas Savienības kompetencē ir politikas, kas tieši ietekmē ilgtspējīgu pilsētu attīstību: reģionālā un kohēzijas politika, transports, vide, enerģētika, nodarbinātība u.c. jautājumi. Reģionu attīstības filozofija balstās uz pieciem policentrisma atslēgas elementiem (2.att.):

2. attēls. Eiropas Savienības reģionu attīstības pamatelementu shēma

Avots: autores izveidota shēma no ES pamatnostādņu datiem, 2010

Policentrismis nozīmē, ka teritorijā ir pietiekams skaits attīstības centru, kuri savstarpēji ir labi sasaistīti, vairāk sadarbojas un mazāk konkurē, kā arī nodrošina pakalpojumus iedzīvotājiem pilsētās un ārpus tām. Policentriskas attīstības rīcības ir integrētas sekojošajos ES programmdokumentos, kas ir saistošas arī Latvijai (2.tab.):

2. tabula

Eiropas Savienības policentriskās attīstības programmdokumentu apkopojums

<i>Nosaukums</i>	<i>Datums</i>
Padomes regula Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par ERAF, ESF un KF;	2006.
Eiropas Komisija, "Komisijas paziņojums padomei un Eiropas Parlamentam par pilsētvides tematisko stratēģiju"	{SEC(2006)16},11.1.2006. COM(2005) 718 galīgā redakcija
Leipcigas harta par ilgtspējīgām Eiropas pilsētām	25.05.2007
Komisijas darba dokuments "Kohēzijas politika un pilsētas: pilsētu ieguldījums 2005.gadā reģionu izaugsmē un nodarbinātībā"	2005.
Kopienas stratēģiskās vadlinijas 2007-2016	06.11.2006
CEMAT rezolūcija Nr.1 par Policentrisku attīstību: konkurētspējas veicināšanu uzlabojot	27.11.2006.
Lisabonas deklarācija "Eiropas ilgtspējīgas telpiskās attīstības tīkojums: Tilts pār Eiropu" kohēziju	17.11.2006.

Avots: autores izveidots apkopojums, 2010 (4.); (5.); (6.); (7.); (8.); (9.); (10.)

ES izstrādātā likumdošanas bāze norāda, ka integrēta pieeja palīdz nodrošināt sasaisti starp dažādām politikas jomām un iniciatīvām, palīdz veidot pašvaldības attīstības ilgtermiņa skatījumu, vienlaicīgi nodrošinot līdzsvaru starp ekonomisko, sociālo un vides attīstību, kā arī sekmējot apkārtējo teritoriju izaugsmi.

Teritorijas ilgtspējīga un līdzsvarota attīstība ir iespējama, ja tā balstīta uz visu tautsaimniecības nozaru savstarpēji saskaņotu un integrētu attīstības plānošanu. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013. gadiem norāda uz to, ka policentriska attīstība, sekmējot pilsētu, kā reģionu attīstības dzinējspēku potenciāla nostiprināšanu, un veidojot pilsētu tīklu, rada priekšnosacījumu līdzsvarotas valsts attīstībai (1.,33.). Līdz ar to pilsētām ir jāķļūst par nozīmīgu katra reģiona un visas valsts attīstības virzītājspēku, kuru potenciālu, perspektīvo attīstības virzienu un lomu reģiona, valsts un starptautiskā mērogā, nosaka attīstības plānošanas procesā, sadarbojoties ar nozīmīgākajiem partneriem, institūcijām un sabiedrību.

Latvijas reģionālās attīstības mērķis ir veicināt un nodrošināt līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību, ievērojot visas valsts teritorijas un atsevišķu tās daļu raksturīgās īpatnības, salīdzinošās priekšrocības un izaugsmes potenciālu. Pilsētu tīkla nostiprināšana, veidojot funkcionālo saikni ar apkārtējām teritorijām, sekmēs policentrisku valsts attīstību, kas, savukārt, radīs priekšnosacījumus līdzsvarotai valsts attīstībai. Nepietiekami attīstītā infrastruktūra Latvijas reģionos kavē investīciju piesaisti, līdz ar to - sociālekonomisko un vides kvalitātes attīstību. Reģionālās attīstības veiksmīgai īstenošanai jānodrošina daudzveidīgi un valsts teritoriju attīstības potenciālam piemēroti atbalsta instrumenti.

3. Definētās policentriskās attīstības teritorijas Latvijā

Kā viens no atbalsta instrumentiem policentriskas attīstības sekmēšanai, 2007.-2013. gadu programmēšanas periodā Latvijā tiks ieviesta Eiropas Reģionālās attīstības fonda pilsētvides prioritāte "Policentriska attīstība". Šīs programmas ietvaros plānotās atbalsta aktivitātes ir vērstas uz pilsētu kā reģionu attīstības dzinējspēku potenciāla nostiprināšanu, kā arī funkcionālo saišu veidošanos ar pieguļošajām teritorijām saskaņā ar integrēto pieeju pilsētu attīstībai.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 615 "Noteikumi par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.6.1.2.aktivitāti "Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība" programmas mērķis ir nodrošināt Rīgas pilsētas degradēto teritoriju revitalizāciju (funkcionālo aktivizēšanu) saskaņā ar integrēto pašvaldības attīstības programmu, tādā veidā veicinot Latvijas galvaspilsētas turpmākās sociāli ekonomiskās izaugsmes priekšnosacījumu veidošanos (3.). Kopējais pieejamais finansējuma apjoms ir 8,26 miljoni latu, tajā skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums ir 7,02 miljoni latu un nacionālais publiskais finansējums ir 1,24 miljonu lati (3.).

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.91 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.6.1.1. aktivitāti “Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai”” 20. punktu Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums tiek piešķirts Latvijas 16 nacionālas un reģionālas nozīmes pilsētām:

- 1) nacionālās nozīmes pilsētām – Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Rēzekne, Ventspils, Jēkabpils, Valmiera;
- 2) reģionālās nozīmes pilsētām – Cēsis, Kuldīga, Saldus, Līvāni, Talsi, Aizkraukle, Gulbene, Madona un Smiltene (2.).

Kopējais pieejamais finansējuma apjoms ir 209,22 miljoni latu, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 177,83 miljoni latu un nacionālais publiskais finansējums 31,38 miljoni latu (2.). Ieviešot dzīvē šāda satura projektus tiks attīstīti vairāki valsts nozīmes attīstības centri un nodrošināts pilsētu sadarbības tīkls.

4. Latvijas reģionu klāsteranalīze

Izmantojot klāsteranalīzes metodi, autore ir veikusi patstāvīgu pētījumu par Latvijas reģionālā iedalījuma sintēzi - sadalījumu klāsteros. Klāsteranalīzes veikšanas rezultātā ar iepriekš uzdoto mainīgo palīdzību ir veidotas gadījuma grupas, kurām veikts starppunktu aprēķins pēc Jevklida mēra formulas trīsdimensiju telpā. Sākotnējā pētījuma posmā ir veikta Latvijas reģionālā sadalījuma mērķgrupas identifikācija, kā rezultātā izveidots sekojošais sadalījums (3.tab.):

3. tabula

Klāsteranalīzē izmantotās Latvijas reģionālā sadalījuma mērķgrupas apkopojums, 2007. gads

<i>Pilsēta</i>	<i>Rajons</i>				
Ventspils	Dobeles	Limbažu	Daugavpils	Kuldīgas	Jēkabpils
Daugavpils	Jelgavas	Alūksnes	Krāslavas	Liepājas	Cēsu
Liepāja	Balvu	Gulbenes	Ludzas	Saldus	Tukuma
Jūrmala	Preiļu	Madonas	Talsu	Ventspils	Ogres
Jelgava	Valmieras	Valkas	Bauskas	Aizkraukles	Rēzeknes
Rēzekne					

Avots: autores izveidots apkopojums, 2010

Ir jāatzīmē, ka mērķgrupas sarakstā netika iekļauta Rīgas pilsēta un Rīgas rajons, jo pētījuma mērķis ir noskaidrot, kādi klāsteri ekonomisko vienību attīstības salīdzinājumā izveidojas Latvijas teritorijā, kur nav iekļauta galvaspilsēta un tai pieguļošā teritorija. Kā mainīgie rādītāji analīzes veikšanai tika noteikti definēto teritoriju 2007. gada dati par iekšzemes kopproduktu (faktiskajās cenās, LVL), pastāvīgo iedzīvotāju skaitu (tūkst.

cilvēki), ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitu. Izvēlētās metodes rezultātu interpretācijas būtība: reģioni, kuri pēc triju mainīgo vērtībām ir līdzīgi vieni otram, pieder vienam klāsteram, taču reģioni, kas atrodas dažādos klāsteros, ir atšķirīgi.

Pamatojoties uz 4. tabulā norādītās mērķgrupas vienībām, hierarhiskās klāsteranalīzes pētījuma rezultātā ir izdevies identificēt četrus klāsterus:

4. tabula

Klāsteranalīzēs rezultātā sastādītais Latvijas teritorijas klāsteru apkopojums, to saistība ar policentriskai attīstībai paredzēto finansējumu

Klāstera numurs	Klāstera dalībnieku skaits	Klāstera dalībnieka nosaukums, reģionālais sadalījums 2007. gadā	Piešķirtais ERAF finansējums policentriskai attīstībai <u>26.09.2008</u> , LVL
1	2	Daugavpils pilsēta, Ventspils pilsēta	Daugavpils -22 408 905 Ventspils – 16 334 570
2	1	Liepājas pilsēta	Liepāja – 21 670 255
3	19	Aizkraukles, Alūksnes, Balvu, Daugavpils, Dobeles, Gulbenes, Jelgavas, Krāslavas, Kuldīgas, Liepājas, Limbažu, Ludzas, Madonas, Preiļu, Rēzeknes, Saldus, Valkas, Ventspils rajoni un Jūrmalas pilsēta	Aizkraukle – 6 419 410 Kuldīga – 6 419 410 Saldus – 6 419 410 Līvāni – 6 419 410 Gulbene – 4 645 605 Madona– 4 645 605 Smiltene– 4 645 605
4	9	Bauskas, Cēsu, Jēkabpils, Ogres, Talsu, Tukuma, Valmieras rajoni un Rēzeknes un Jelgavas pilsētas	Rēzekne - 16 334 570 Jelgava – 18 058 545 Jēkabpils – 13 415 125 Valmiera - 13 415 125 Cēsis – 10 163 250 Talsi – 6 419 410
Kopā	31		177 834 210

Avots: autores izveidots apkopojums, 2010 (2.)

No veiktās analīzes var izdarīt secinājumu, ka, izslēdzot Rīgas reģiona dalību, Latvijas līmenī tiek definēti četri klāsteri (4.tab.). Autore vēlas atzīmēt, ka ņemot vērā to, ka Daugavpils un Ventspils veido vienu grupu, bet Liepājas teritorija ir izvirzījusies kā viena pati otrās klāsteru grupas ietvaros, ir pamatots pieņēmums, ka šie divi klāsteri apvienojas un pārklājas. Toties trešā un ceturtnā klāstera eksistence ir pilnībā akceptējama.

Otrajā pētījuma posmā, tika veikta Latgales reģiona klāsteru analīze. Kā mainīgie rādītāji analīzes veikšanai tika noteikti Latgalē definēto teritoriju 2007. gada dati par iekšzemes kopproduktu (faktiskajās cenās, LVL), pastāvīgo iedzīvotāju skaitu (tūkst. cilvēki), ekonomiski aktīvo uzņēmumu

skaitu. Hierarhiskās klāsteranalīzes pētījuma rezultātā ir izdevies identificēt četrus Latgales reģiona klāsterus (5.tab.):

5. tabula

Klāsteranalīzēs rezultātā sastādītais Latgales reģiona teritorijas klāsteru apkopojums, to saistība ar policentriskai attīstībai paredzēto finansējumu

Klāstera numurs	Klāstera dalībnieku skaits	Klāstera dalībnieka nosaukums, reģionālais sadalījums 2007. gadā	Piešķirtais ERAF finansējums policentriskai attīstībai <u>26.09.2008</u> , LVL
1	1	Daugavpils pilsēta	Daugavpils -22 408 905
2	1	Balvu rajons	-
3	4	Daugavpils, Preiļu, Rēzeknes rajoni un Rēzeknes pilsēta	Līvāni – 6 419 410 Rēzekne - 16 334 570
4	2	Krāslavas un Ludzas rajoni	-
Kopā	9		45 162 885

Avots: autores izveidots apkopojums, 2010 (2.)

Latgales reģiona teritorijā četru klāsteru esamība ir pamatota ar to, ka Daugavpils (otra lielākā Latvijas pilsēta) ir tik būtiska un neatkarīga, ka nepārklājas ar citu teritoriju ietekmi. Ja Latvijas mērogā Rēzekne un Rēzeknes rajons atradās dažādos klāsteros, tad Latgales mērogā tie ir apvienojušies un ietilpst trešā klāstera sastāvā. Veicot salīdzinošo analīzi par paredzētā ERAF atbalsta piesaisti policentriskai attīstībai, ir jāsecina, ka 25,39 % finansējuma tiks ieguldīti Latgales reģiona attīstībā (2.).

Pētījuma rezultātā ir noskaidrotas kopsakarības starp sākotnēji definētiem mainīgajiem rādītājiem, tās ir konsolidētas un iegūts skaidrs priekšstats par Latvijas reģionālā iedalījuma sintēzi. Šī sintēze norāda uz to, ka Latvijā ir divu veidu klāsteri: nacionālo pilsētu un reģionālo pilsētu/reģionu klāsteri. Autore uzskata, ka atkārtotu klāsteranalīzi būs lietderīgi veikt laikā pēc 2013. gada, kad pilnībā tiks realizēta Eiropas Reģionālās attīstības fonda pilsētvides prioritāte "Policentriska attīstība". Salīdzinot datus pirms un pēc, būs iespējams noteikt Eiropas Savienības struktūrfondu ietekmi uz reģionālo attīstību.

Secinājumi un priekšlikumi

1. Latvija ir monocentrisks apdzīvojums ar spēcīga galvenā centra - Rīgas - lielu īpatsvaru kopējā ekonomiskajā sistēmā. Vienlaikus Latvijā pastāv plašs, samērā vienmērīgi izvietots pilsētu tīkls, kuru potenciāls nav pienācīgi izmantots. Reģionu attīstība ir nelīdzsvarota, netiek izmantotas vietējās priekšrocības.

2. Eiropas Savienības politikas izpratnē policentrisks ir apdzīvojums, kur pastāv vairāki līdzvērtīgi vai arī viens otru papildinoši centri. Policentriskas attīstības rīcības ir iekļautas Eiropas Savienības programmdokumentos, kas kopš iestāšanās Eiropas Savienībā ir saistošas arī Latvijai.
3. LR programmdokumenti, tai skaitā Latvijas Nacionālas attīstības plāns 2007.-2013. gadiem norāda uz to, ka policentriska attīstība izvirzīta kā Latvijas prioritāte, jo sekmējot pilsētu, kā reģionu attīstības dzinējspēku potenciāla nostiprināšanu, un veidojot pilsētu tīklu, tā rada priekšnosacījumu līdzsvarotas valsts attīstībai.
4. Policentriskās attīstības veicināšanas nolūkos, Latvijā 2007.-2013. gadu programmēšanas periodā tiek ieviesta Eiropas Reģionālās attīstības fonda pilsētvides prioritāte "Policentriska attīstība". Tai ir piešķirts būtisks finansējums – vairāk kā 200 miljonu latu. 25,39 % finansējuma tiks ieguldīti Latgales reģiona attīstībā.
5. Rakstā ir atspoguļoti pētījuma rezultāti, kura mērķis ir noskaidrot, kādi klāsteri ekonomisko vienību attīstības salīdzinājumā izveidojas Latvijas teritorijā. Autore pētījuma rezultātā ir noskaidrojusi kopsakarības starp sākotnēji definētiem mainīgajiem rādītājiem, tās ir konsolidētas un iegūts skaidrs priekšstats par Latvijas reģionālā iedalījuma sintēzi. Šī sintēze norāda uz to, ka Latvijā ir divu veidu klāsteri: nacionālo pilsētu un reģionālo pilsētu/reģionu klāsteri.
6. Klāsteranalīzes rezultāti atspoguļo Latvijas monocentriskās attīstības tendences - reģionu labklājības līmeņa atšķirības nosaka nevienmērīgais resursu un ekonomisko aktivitāšu izvietojums valstī. Monocentrijas ietekmē Latvijas galvaspilsētas reģiona attīstības līmenis ir izveidojies augstāks nekā pārējā valstī. Jāatzīmē, ka reģionu teritorijās iedzīvotāju labklājības līmenis ir savstarpēji atšķirīgs, tādēļ veicot salīdzināmo rādītāju analīzi ir iespējams noteikt teritoriju klāsterus. Identificēto klāsteru centri nākotnē varētu kļūt par valsts policentriskās attīstības procesu identifikatoriem.
7. Autore izsaka priekšlikumu atkārtotu klāsteranalīzi veikt periodiski definētām teritorijām un klāsteru centriem (monitorings) laikā līdz un pēc 2013. gada, kad pilnībā tiks realizēta Eiropas Reģionālās attīstības fonda pilsētvides prioritāte "Policentriska attīstība". Salīdzinot datus, būs iespējams noteikt Eiropas Savienības struktūrfondu ietekmi uz reģionālo attīstību.

Izmantotā literatūra un avoti

1. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007-2013. Rīga: LR Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, 2006.; 33. lpp.
2. Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.6.1.1.aktivitāti “Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai”. LR Ministru kabineta noteikumi Nr. 91. 2010. – 26.janv. Skat. Internetā: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=205050> ; 24.02.2010.
3. Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.6.1.2.aktivitāti “Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība”. LR Ministru kabineta noteikumi Nr. 615. 2008.- 4.aug. Skat. Internetā: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=180361> ; 24.02.2010.
4. PADOMES REGULA (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999. 11.07.2006. Skat. Internetā: http://www.esfondi.lv/upload/05-saistosie_dokumenti/2006-07-11_regula_1083_2006_lv.pdf 25.02.2010.
5. Leipcigas harta par ilgtspējīgām Eiropas pilsētām, 25.05.2007. Skat. Internetā: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/p6_ta\(2008\)0069_/P6_TA\(2008\)0069_lv.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/p6_ta(2008)0069_/P6_TA(2008)0069_lv.pdf)
6. Commision staf working paper “Cohesison policy and cities: the urban contribution to growth and jobs in the regions 2005”
7. Community Strategic Guidelines 2007-2016; 06.11.2006
8. CEMAT Resolution No 1 on Polycentric development: promoting competitiveness, enhancing cohesion, 27.11.2006.
9. Lisbon declaration on “Networks for sustainable spatial development of the European continent: Bridges over Europe”, 17.11.2006.
10. Eiropas Komisija, “Komisijas paziņojums padomei un Eiropas Parlamentam par pilsētvides tematisko stratēģiju” {SEC(2006)16}, Briselē, 11.1.2006. COM(2005) 718 galīgā redakcija
11. LR centrālās statistikas pārvaldes informācija. Skatīta internetā: www.csb.gov.lv

Summary

Latvia has a monocentric distribution of population with the strong centre – Riga – which has great proportion in the overall economic system. At the same time there is a wide, steadily located city net, with the potential which has not been used properly. The Latvian economy characterizes low level of qualified labour tradition and production of goods with low added value. Such a model cannot ensure sufficient incomes for making savings and investments, as well as dynamic rates of economical development; consequently, it does not promote the achievement of high welfare level in the future.

The direction “The polycentric development of regions” is one of the main approaches of regions included in Europe Spatial Development Perspective. The city policy is not in direct competency of European Union; though in the competency of European Union there are policies, which directly influence sustainable development of cities: regional and cohesion policy, transportation, environment, power industry, employment and other issues. Polycentric approach means that there is a lack of proper amount of development centres, which are well-connected, more cooperative and less

competing as well as provide services for inhabitants in cities and outside them. The actions of polycentric development are integrated in the programme documents of European Union, which are also mandatory for Latvia. In the programming period of 2007-2013 Latvia will establish the city environment priority of European Regional Development Fund "Polycentric development" with the overall financing with the amount of 209.22 million lats as one of the supporting tools for the promotion of the polycentric development.

The article represents the main findings, with the aim to clarify what kind of clusters appear in the territory of Latvia in the comparison with the development of economic units. The results of cluster analysis show the monocentric development trends of Latvia – the imbalanced allocation of resources and economical activities in the country that determine the differences in the wealth level of the region. Under the influence of the monocentric situation in the country the development level in the region of the capital city is higher than in the rest of the territory. Admittedly, the inhabitant wealth level in other regions differentiates; therefore it is possible to determine territory clusters by making analysis of comparative indicators. The centres of identified clusters could be further used as the identifiers of polycentric development process in Latvia.